

M I K I

L I U K

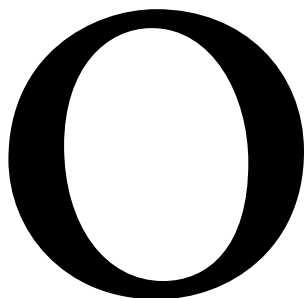
K O

W S
O Y

N E N

O

Miki Liukkonen

ROMAANI

(tai yleispätevä tutkielma siitä miksi asiat ovat niin kuin ovat)

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

KIIITOS

Samuli »Max Perkins» Knuuti, Ville Ranta ja Rebekka Naatus ja
Jussi »Yty» Ahtinen, Elsa Tölli (molemmat silmät Sodoma & Gomorra),
Joni Seppänen (»munakoisosonaatista»)
kiitos Café Kulma ja kiitos Aku Venhola: jatka uimista.

Tekijä kiittää rahallisesta tuesta seuraavia tahoja:
wsoy:n kirjallisuussäätiö, Oulun Valistustalorahasto, Taiteen edistämiskeskus

© MIKI LIUKKONEN JA WSOY 2017

ISBN 978-951-0-42088-1

PAINETTU EU:ssa

*On kuolleita tähtiä, jotka loistavat yhä,
koska niiden valo on jäänyt ajan vangiksi. Missä minä olen
tässä valossa, jota ei ole olemassa?*

– DON DELILLO, COSMOPOLIS

TEOKSEN HENKILÖITÄ

W:T

Jerome W – *fysiikan opiskelija, uimari*

Alle W – *Jeromen pikkuveli*

Tuomaa W – *isä, historian opettaja*

Julia W – *äiti, pyöreiden lasien pelko*

Bruce Springsteen – *kana (R.I.P.)*

LUNDVALLIT

»Valde» Lundvall – *ravihevosten kasvattaja*

Rosita Lundvall – *äiti, työtön*

Valter Lundvall – *poika*

Tino Lundvall – *poika*

Vanessa Lundvall – *tytär*

Tennis-Ennari – *huostaanotettu*

Täti-Muori – *perhetuttu*

Simpuri – *perhetuttu*

Elia – *perhetuttu*

AHLQVISTIT

Mikael Ahlqvist, a.k.a. »PhD» – *uimari*

Kari Ahlqvist – *isä, (R.I.P) mielisairas*

Maria-Sari Ahlqvist, *äiti (R.I.P.)*

AHOT

Erik Aho – *fysiikan opiskelija*

Arto Aho – *isä, mekaanikko*

Emma Aho – *äiti, tutkija*

Aino Aho – *Emman sisko (R.I.P.)*

GATZIT

Antero Gatz – *uimari*

Isä Gatz – *entinen yhdellä kädellä punnertamisen euroopanmestari, nykyinen kondiittori*

Äiti Gatz

BRAXIT

Elise Brax – *kirjastonhoitaja*

Magnus Brax – *Elisen isä, yleisen kirjallisuustieteen professori,*

Helsingin yliopisto, munakoisofanaatikko

Terhi Brax – *Magnuksen äiti, harras uskovainen (R.I.P.)*

Pasi Brax – *Magnuksen isä, entinen klarinetisti (R.I.P.)*

ALASET

Sami Alanen – *uimari, jalkasilsan pelko*

Armas Alanen – *Samin ukki (R.I.P.)*

BENAVITAT

Anton Benavita – *pianisti, Elise Braxin poikakaveri*

Arturo Antonio Benavita – *isä*

Kastelo Benavita – *hotelliisiivooja Best Western Airport Hotel Pilotissa, vakava valoherkkyys*

ZOLTÁNFIT

Jantek Zoltánfi – *pianonopettaja, Helsingin konservatorio, ex-narkomaani*

Abél Zoltánfi – *Jantekin isä,*

Etelka Zoltánfi – *Jantekin äiti*

Alida Zoltánfi – *Jantekin sisko*

Albert Zoltánfi – *epäonnistunut keksijä, fyysikko, Nikola*

Teslan apulainen (1924–26), alkoholisti (R.I.P.)

ROOSIT

Rita Roos – *äiti, alkoholisti, Meila Enkroosin siskopuoli*

Aaron Roos – *poika, fysiikan opiskelija,*

Ismo-Aleksi Roos – *poika*

Riia-Rosanna Roos – *tytär, vaikea ärrävika, Ylpeiden*

Puhevikaisten Maalausryhmän ylpeä jäsen

Meila Enkroos – *entinen uskonnon opettaja, »Keittokirja neurootikoille» -kirjan kirjoittaja*

KOMPAN A/S, ODENSE, TANSKA

Thom Lindhart Wills – *KOMPAN A/S:n perustaja (R.I.P.)*

Hans Mogens Frederiksen – *Thom Willsin ystävä, toinen KOMPAN A/S:n perustajista*

Caesar Jensen – *liukumäkisuunnittelija, Emilia Jensenin isä*

Gunne Wilss – *KOMPAN A/S:n nykyinen johtaja, Thom Lindhart Willsin poika*

Lena Le – *KOMPAN A/S:n värivastaava*

Walter Lynggaard – *liukumäkisuunnittelija*

TANSKAN KUNINKAALLINEN TEATTERI

Jan Gade – *ohjaaja, »Gaden Tiimin» taiteellinen johtaja*

Laura Jensen – *»Gaden Tiimin» lavastaja, Caesar Jensenin vaimo, Emilia Jensenin äiti*

Lars Carlsen – *»Gaden Tiimin» julistevastaava, keksinyt idean tavan kaataa kahvia*

Vincent Wolf – *»Gaden Tiimin» näytelmäkäsikirjoittaja, Touretten-syndrooma*

Bertha Himmelreich – *»Gaden Tiimin» näytelmäkäsikirjoittaja, kleptomaani*

KIRKOS NEUROSIS

Truls Bertel – *ex-neurologi, nykyinen KN:n direktör*

Bijoy Dixit – *agorafobinen klovnin*

Bengt Vikkel, a.k.a. »30 metrin Don Juan» – *strapetsiteilijä,*

useita obsessioita + kaappitransu, Rita Roosin setä

Knatz – *KN:n lipunmyyjä, harvinainen neurologinen sairaus,
joka tunnetaan nimellä »tasarahojen paine»*
Lueggero – *neurofobia, thanatofobia*
Konrad Lips – *skitsofreninen vatsastapuhuja, Jan Gaden opiskelukaveri,
Meila Enkroosin ex*
Unbelievable-Fester – *korttitaikuri, OCD*

BSES

Marcell Lestrangle Nantesin Kaupungista – *BSESin
perustaja, »X»:n kehittäjä, napoleonsyndrooma*
Kim Tõn Thát – *kädetön ex-sellisti, Marcellin avustaja*
Henri Desjardins – *Kimin avustaja*
Serge Yumashev – *Kimin avustaja*
Dmitri Yumashev – *Kimin avustaja*

MUITA

Nikola Tesla – *amerikanserbialainen fyysikko ja keksijä (R.I.P.)*
C.G. Jung – *sveitsiläinen psykiatri, analyyttisen psykologian perustaja (R.I.P.)*

Maaria Ragnvaldsson – *eläkeläinen, dementikko, Elise Braxin vuokranantaja*
Aatos Talvela – *Laura Jensenin isä, fataali OCD*
Laura Talvela – *Aatos Talvelan vaimo, Laura Jensenin äiti*

Joel Tennel – *uimari*
Kevi-Joore Sommi – *uimari*
Timoteus Alahuljankokko – *uimari*
Alfonso Francis Apodopopueli – *uintivalmentaja*

Klaressa Tennel – *Joel Tennelin sisko, suunnistaja, Emilia Jensenin ystävä*
Veera Kling – *Emilia Jensenin läheinen ystävä, nykyinen Mahayana-buddhalainen*
Aleksandra Helve – *kirjallisuuden opiskelija, pakkomielle kaloihin (R.I.P.)*
Pepento Eik – *entinen hitsari, nykyinen profeetta*
Bartoloměj Dušek – *taiteilija, avant-garde-kollektiivi Devětsilín aktiivinen jäsen (R.I.P.)*
 »Määri» – pukusuunnittelija
 »Larry» – »Määrin» mies
Merjami – *lapsinero, »Määrin» ja »Larryn» tytär, fataali semi-sporadinen insomnia*
Ilse – *saksalainen vaihto-oppilas, Ahlqvistien alivuokralainen*

Glenda – *avustava korvahoitaja, Meilahden tornisairaala*
Matessa – *avustava anesteetikko, Meilahden tornisairaala*

A. Janna – *FT, dos., yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto*
Klaus Hera – *FT, dos. Helsingin yliopisto*
Paula S.- *MMM, amanuenssi, Helsingin yliopisto, heraldiikka-intoilija*
Kai Opien – *FT, dos., Helsingin yliopisto*

Samuel Algren – *fysiikan professori, Helsingin yliopisto*
Tuomo Karjalainen – *tähtitieteen professori, Helsingin yliopisto*

Harvart Gulveig – *ylikomisario, Helsingin poliisi*
Raija Pfectol – *Gulveigin avustaja, Helsingin poliisi*
Tyrni-Lumia Kuu – *Gulveigin avustaja, Helsingin poliisi*
Anna Mainea – *Gulveigin avustaja, Helsingin poliisi*

Taipi Ostero – *Radio Nytin »Tiedettä ja ilmiöitä» -ohjelmasarjan juontaja*
Nimetön tutkija 1 – *»Tiedettä ja ilmiöitä» -sarjan vakiovieras, eetteriteorian puolestapuhuja*
Nimetön tutkija 2 – *»Tiedettä ja ilmiöitä» -sarjan vakiovieras, eetteriteorian puolestapuhuja*
Eero Kivi – *populaatiogeneetikko, »Tiedettä ja ilmiöitä» -sarjan vakiovieras, romanien ja munakoisojen geneettistä yhtäläisyyttä tutkiva perinnöllisyystieteilijä*
Oula Einola – *jalostusgeneetikko, »Tiedettä ja ilmiöitä» -sarjan vakiovieras, romanien ja munakoisojen geneettistä yhtäläisyyttä tutkiva perinnöllisyystieteilijä*
Emilia Jensen – *Caesar Jensenin ja Laura Jensenin tytär, kirjallisuudenopiskelija (R.I.P.)*

Darnopogaldjitzer – *Whitesnake-fani, kädestäennustaja (mm.)*

O

Hetki, jolloin ihminen päättää kuolla, ei välttämättä ole hetki, jolloin hän tietää kuolevansa.

Tämä on uteliaisuutta, se pienin toivonpiste, jota viheliäisinkin ihmishylkiö kantaa muassaan syntymästään saakka; haave toisen yrityksen mahdollisuudesta. Uudesta elämästä. Ajatus tulee kutsu-matta, eikä oikeastaan edes ole ajatus. Sinä tiedät tämän.

Taivas on väreistä hangattu ja 60 % pilvetön. Linnut lentävät äänettömästi kaukaisuudessa, kuin filmillä.

Viimeksi kuulit kuolemanjälkeisestä elämästä puhuttavan joskus kauan sitten, kirkossa, jonne sinut pakotettiin ala-asteella ennen joululomia. Istuitte pitkillä liukkailla penkeillä kylki kyl-jessä, paksuissa ulkotamineissa ja haukottelitte nyrkinsilmään. Papin ääni oli kumea ja vanha. Kengänpohjista läpsähteli lattialle marenginväristä sohjoa. Kiipeä ylemmäs.

Ylemmäs: tuuli on puuskittainen ja lämmin, huitoo hiuksia kasvoille. Liikkeesä ovat hitaita mutta määrätietoisia, suussasi on raudan maku, etäinen veren aavistus.

Kirkon sisäilma oli steariinin tungusta paksua, ja kun siristelit silmiä, valkoiset kynttilät kasvoivat kolmimetrisiksi ja lasimaa-lausten hehkuvat ornamentit luikersivat pakkasen kirkastamalle taivaalle, tähtiin...

Tuuli on lämmin ja puuskittainen ja hajuton, mutta tikapuiden metalli kämmentesi ihoa vasten tuntuu kylmältä. Näin korkealla ei ole hyönteisiä. Kahden askelman jälkeen olet jo katolla.

Ihmisiä alkaa kerääntyä alas kadulle, yritä olla kiinnittämättä heihin huomiota. Kaikki johtuu liukumäistä, joita sinä koelaskit isäsi mieliksi, mutta tuskin sitä kukaan uskoo. Ehkä et sinä itse-

kään. Paha sanoa. Kuinka nyt metallista ja muovista kyhätty lapsellinen rakennelma voisi vaikuttaa yhtään mihinkään? Saada sinut tuntemaan, kuin sinun kirjoituksesi, sinun näytelmäsi olisi irtaantunut, loikannut paperilta maailmaan, muuttunut lihaksi, vereksi ja liikkeeksi....? Kamalinta oli kuitenkin huimaus, epätodellinen olo. Niin kuin olisit mennyt nukkumaan kotona mutta herännyt keskellä kirkasta ja hälisevää ostoskeskusta.

Yritä olla kiinnittämättä huomiota. Elämän viimeisinä hetkinä ajatukset lasittuvat ja hengittäminen tuntuu siltä kuin soutaisi. On myös kylmä. Ihmisiä ilmaantuu paikalle aina vain enemmän. Kello on luultavasti yhdeksän aamulla.

Ja vähitellen häly kovenee. Sinä katsot alas ja näet heidät: sata, kaksisataa ihmistä. Kaksisataa kauhistunutta kasvoa, pieni huiotovien ja osoittelevien käsien meri. Yritä irtaantua. Voit kuvitella heidät pelkäksi ääneksi, kohinaksi korvakäytäviesi kuumuudessa.

Ja sinä irtaannut itsestäsi, se on yksi humaus vain. Kuulet oman äänesi, sinä sanot jotain, mutta ääni tuntuu kuuluvan jollekin toiselle, tulevan jostain selkäsi takaa. Tai ehkä sinä huudat. Sama se, sinä nostat oikean jalkasi hitaasti, ojennat sitä eteenpäin, hapuilet ilmaa, se tuntuu raskaalta, nestemäiseltä, aivan kuin jokin haraisi vielä vastaan, pyytäisi harkitsemaan... Mutta sinä puristat kätesi tiukasti nyrkkiin, suljet silmäsi ja otat yhden, ratkaisevan askeleen.

Vedä henkeä. Tästä eteenpäin kaikki olisi pelkkien arvailujen vara—

Keskiviikko

JOKAINEN PÄIVÄ alkaa samalla tavalla. Juuri tähän aikaan jokaisena aamuna minun leukani koskettaa aprikoosinväristä mattoa, jonka äitini Julia osti jostain suuresta hälisevästä marketista sen sijaan, että olisi käynyt siinä hyvässä pikkuliikkeessä, jota kaikki hänen kaverinsa kehuvat ja jossa on pyöreät ikkunat heti tuplaovien yläpuolella.

Punnerrukset on tehtävä juuri näin: leuan tulee koskettaa nukkaa.

Pieni huone on paahtavan kuuma ja kirkas, pöly josta huoneen ilma näyttää 86-prosenttisesti koostuvan ottaa sieraimiin ja silmiin kuin kymmenet pienenpienet kuivat siveltimet. Olen alinomaa tietoinen ajankulusta, kuinka kauan on kulunut siitä hetkestä kun nousin ylös sängystä tähän hetkeen. Se on rauhoittavaa. On rauhoittavaa tietää, minä kellonlyömänä tulee tapahtumaan mitäkin. Tämä on vapautta kaikesta impulsiivisuudesta; asiat limittyvät toistensa kylkiin niin kuin sileät kiekot, tai sitten voin kuvitella vastapestyt kädet sujahtamassa uunilapasiin.

Minun kelloni on lattialla vasten lohkeillutta kastanjanruskeaa listaa. Puolitoista metriä kellon yläpuolella on A3-kokoa oleva juliste uimari Michael Phelpsistä, joka kauhoo hammastahnansinistä vettä epäuskottavan suurilla kourillaan; Phelps on merihirviö, joka päivän päätteeksi kippaa eteisensä lattialle kottikärryllisen kulta ja painuu pehkuihin, ellei sitten välttämättä halua katsoa uutisia. Olen joskus tuhertanut Phelpsille klassiset Poirot-viikset.

Kello on nyt 07.11. Tieto tästä on arjen rataksen moitteettoman toimintakunnon toteamista.

Usein haaveilen elämästä jossa kaikki olisi kuin ikuinen ja verkaan etenevä paloharjoitus – kuinka perhanan huoletonta se olisi?

– vaikka en minä ihan sitä tarkoittanut. Ehkä tämä selittää miksi kaikenlaiset viivat, taulukot, numerot, laskelmat, asteet, *luettelot*, voisi sanoa, ovat lapsesta asti kiehtoneet minua pelkästään ihan ulkomuodollaan, juu: silloinkin kun jääkaapin oveen oli kiinnitetty ostoslista enkä ymmärtänyt mistä siinä oli kyse, mutta minä katselein sitä, ostoslistaa, olin jotain mandoliinin korkuinen ja tunsin noita listoja katsellessa samankaltaista mielihyvää, jollaista sulka saa aikaan kun sitä sivelee hitaasti niskanikamia pitkin alas... Silloin kun minä olin vielä pieni ja ihmettelin, miksi isällä oli aina öljyä naamassa. Silloin kun minä en vielä ymmärtänyt, miksi äiti meni ihan sekaisin pyöreää lasia nähdessään.

Mitä monimutkaisempia listoja tai tiheämpiä kaavioita, sitä parempi. Tätä semiseksuaalista kaavakefetissiä voidaan pitää osasyynä siihen, miksi minä myöhemmin innostuin fysiikaasta ja tähtitieteestä, ja miksi aloin opiskella molempia Helsingin yliopiston fysiikan laitoksella viime vuonna (toki taustalla oli myös rehellinen kiinnostus koviin tieteisiin, mutta järjestyksestä ja sen sellaisesta saamani nautinto oli merkittävässä osassa opiskelusuuntausta valitessa, sitä en voi kieltää).

Keittiöni seinällä, toisen kellon alla on edelleen eräs DSD-kaavio (*Data Structure Diagram*), jonka tulostin lapsena, siinä eritellään erilaisten kaavioiden malleja, niiden rakenteellisia osia ja miten ne poikkeavat muista kaavioista tai miten keskustelevat toistensa kanssa, sekä näiden kaavioiden hyötyjä ja haittoja. Myöhemmin mukaan tulivat FINA-tilukset (*Fédération Internationale de Natation* = Kansainvälisen Uimaliiton luoma pisteytysjärjestelmä), joita olen tulostanut mukavan pinon keltaiseen pahvimappiin. Aloitin kilpauinnin ennen kuin koulussa kerrottiin jakolaskuista– ja tuolta jo laskeutuu kysymys niin kuin rapsiääninen, nokinen ja ilkeä pöllö, vanha tuttava: *Mutta Jerome hei, onko sinusta siihen? Onko sinulla mahdollisuuksia? Sinä olet, mitä, kaksikymmentäneljävuotias ja haaveilet... olympialaisista? Kehh keh heh, anteeksi nyt vain mutta Rio de Janeiro 2017? Juu helkutisti onnea ja silleen...*

07.13: on aika nousta ja venytellä ja pyyhkiä hikeä harteilta.

Vasemmalla puolellani on kermanvalkea vaatekaappi jonka ovi on raollaan sen verran, että sen väliin saisi nyrkin tai kahvimukin,

sen raosta roikkuu nahkavyö kuin beige kieli, joka haluaisi nuolaista koko huonetta. Kaapin edessä seisoo vanha merensininen tuoli, jonka maali on lohkeillut sieltä täältä, varissut kumilattialle pieniksi sinivalkoisiksi hipuiksi, ja joka valittaa pienestäkin painosta. Sen on tehnyt ukkini, joka taannoin työskenteli verstaassa erään mustalaisen kanssa, jota jostain syystä kutsuttiin »Kiero-Beniksi» tai »Mustalais-Vasuriksi». Ukkini tuntema mustalainen kuoli kustuaan päissään sähköaitaan.

Kertoessaan tästä isäni Tuomaa W.¹ istuutui sänkyyni laidalle ja rykäisi niin kuin hänellä on tapana silloin kun on sanomaisillaan jotain vakavaa, minä olin ehkä kuuden tai seitsemän, ja isäni päätti kertoa minulle kuolemasta, kierrellen, kuten aina; hän kertoi kuinka ihmiset kuollessaan muuttuvat kirkkaiksi tähdiksi, jotka katselevat sitten alas maailmaan ja seuraavat sieltä meidän tekemisiämme, en osannut sanoa oliko se kaunis vai pelottava ajatus, ajattelin sitä hetken, mutta sitten isäni kiskoi sängyn alta esiin raskaan pitkän pahvilaatikon, jonka oli piilottanut sinne jossain välissä, ja laatikosta paljastui ihka oikea tähtikaukoputki, joka minulla on edelleen.

Jotain tietysti siirtyy isältä pojalle, mieltymyksiä ja tapoja. Muutamia asioita minä muistan ja jotkut olen kuullut äidiltäni, joka kantoi minulle tämän raskaan maton viidenteen kerrokseen tässä hissittömässä talossa silloin kun minä satuin olemaan niin kovassa kuumeessa, että lattia poltti kuin hellanlevy ja ainoa keino kulkea mihinkään oli ryömiä kuin maasika ja käyttää jalkojen ja käsien alla märkiä pyyhkeitä, ja äitini saapui keltaisessa sadetakissa mutta kuivin hiuksin ja katseli taulukoiden täyttämiä seiniäni mieteliäästi, hän nyökytti kapeaa vakavaa leukaansa vakavana ja matalasti sanoi että olisi hyvä välttää liiallista rutinoitumista nyt kun on

1 Ja se todella on pelkka »W»; isäni päätti heittää Walleniuksen loput kirjaimet pois ja jättää jaljelle pelkän komean W:n, jostain syystä, eikä siinä mitään, mutta jos sattuu esimerkiksi asioimaan virastossa, henkilökunta ei tahdo millään uskoa sukunimen aitouteen ja vaatii ties millaista selitystä vaikka syy nyt vain sattuu olemaan isäni erikoinen ja jääräpäinen mieltymys pelkkään »W»:hen Walleniuksen sijaan. Nolestuttavien kokemusten viisastuttamana isäni teettää kaikille meille sukunimen aitoustodistuksen, jota virkailijat nykyään alun epäuskon jälkeen katsovat aina niin pettyneenä.»

vasta, mitä, kaksikymmentäneljä, Sinähän tiedät, hän sanoi. Niin, totta kai, totta kai...

Isäni nimittäin vietti neljä vuotta nuoruudestaan Afganistanissa, Kabulissa, jossa hän opiskeli mekaniikkaa ennen kuin kiinnostui historiasta. Yksinäisyydessään hän keksi aikansa kuluksi idean »Tehokkaammasta Vesijohtojärjestelmästä»– mitä helvettiä se sitten tarkoittaakaan– ja mekaanisen tietotaitonsa ansiosta hän onnistui loihtimaan päähänpinttymästään (jollaiseksi se myöhemmin osoittautui) jonkinnäköisen keikkuvan, koomisen prototyypin ja sai jopa hankittua rahallista tukea eräältä lähimailla asustelleelta suomensukuiselta rouvalta, joka oli isäni lailla kärsinyt yksinäisyyttä Kabulin väreilevässä joutenolossa jäätyään leskeksi jokunen vuosi sitten miehensä kuoltua jossain taistelussa, joka käytiin pilvettömän taivaan alla ja hiekkaa silmissä. Tällä naisrahoittajalla oli erikoinen nimi: Redaltina (jotain-jotain), kuin eksoottinen mehevä hedelmä, joka tahmaa leuan ja sormet purppuralla nektarilla, ja eräänä kirkkaana aamuna Redaltina koikkelehti isäni pihalle kriinumit ja adeniat hytkeyn hattunsa malvanvärisellä lierillä, joka kukkien painosta laski viistosti naisen mintunvihreille silmille, ja lirkutti pyyntönsä: »*Mon ami*, emmekö me kuulukin toisillemme?» – se oli hämmentävä muttei yllättävä ehdotus naiselta, joka isäni mukaan oli jo hyvän aikaa vihjannut tarvitsevansa itselleen uuden miehen (yhteisiä iltoja Redaltinan pihapuutarhassa, jonne isäni kiitollisuuden velassaan pakottaui; unelmoivaa pianomusiikkia, vesiasetelmia, täysikuu joka sirotteli sinne tänne jotain utuista ja hopeista, ja he siinä vieretysten selkärankaa hyväilevillä aurinkotuoleilla jääkylmät drinkkilasit käsissä...) Isäni ymmärsi tehneensä kardinaalivirheen, palautti nöyrästi lesken lainan ja poistui vähin äänin ja iäksi kaupungista, jossa hän ei ollut koskaan viihtynyt. Suomeen päästyään isäni opiskeli itsensä historian opettajaksi, vaikkei käytännön tasolla päässyt edes prekambriksen ajanjakson perusteisiin ennen kuin oli saanut toteutettua pakkomielteensä Vesijohtojärjestelmästä (josta on sittemmin muodostunut kotonamme nk. Asia Josta Ei Saa Puhua). Lapsuudesta minä muistan, kuinka minä ja vuotta nuorempi veljeni, Alle, valvoimme öitä autotallista kantautuvan kolinan takia, jota kumivasara irrotti

teräsputkista ja gigermäisistä liitoksista joita isämme kyhäsi, ja me kuulimme myös etäisiä muttereiden napsahdeluja betonilattiaan tai kilinää turkoosista metalliloodasta, josta isämme hajamielinen koura kauhoi hajamielisesti jotain väännintä tai liitintä, ja myös muminaa me kuulimme, sillä tuolloin minun ja Allen yhteinen huone sijaitsi aivan autotallin vieressä, joka oli kiinni omakotitalossamme ja jonne pääsi kätevästi keittiön kautta heti jääkaapin vierestä. Äitimme parahti kauhusta aina kun isäni tuhri putkiöljyllä valkoisen pöytäliinamme, joka oli peruja äitimme isoäidiltä, joka taas oli saanut sen Kiero-Benin/Mustalais-Vasurin vaimolta (maailma on niin pieni), niin että lopulta meidän oli siirryttävä kertakäyttöliinoihin. Alle ja minä uskoimme, että tämän arvokkaan pöytäliinan sotkeutuminen saattoi olla äidillemme viimeinen niitti, sillä muistojemme mukaan – nämä ajat ovat pysytelleet meille molemmille hämärinä ja epävarmoina – äiti jätti isämme puoleksi vuodeksi, kunnes hän palasi, ikävissään mutta sillä ehdolla, että Tuomaa tulisi samaan neurooseihin ja fobioihin erikoistuvaan hoitolaan missä itse oli viettänyt muutamia lyhyitä jaksoja.

Heidän tarinansa oli alkanut näin: Tuomaa tapasi Julian (o.s. Elenanoja) pian Helsinkiin palattuaan 80-luvulla jonkin parantolan edustalla, joka on kuulemma toiminnassa edelleen ja »sijaitsee korkeiden pensasaitojen takana»; parantolan olemassaolo on eräänlainen myytti, sillä sen paremmin äitini kuin isänikään ei suostu paljastamaan tuon hoitolaitoksen nimeä saati sijaintia. Tiedän vain, että äitini vietti lapsuudessaan kyseisessä hoitolassa lyhyitä jaksoja, sillä hän oli kärsinyt jo pikkutyöstä saakka sairaal-loisesta pyöreiden lasien pelosta, ei pelkästään pyöreiden aurinkolasien tai silmälasien, vaan myös pyöreiden ikkunoiden, peilien, suurennuslasien jne., erikoislaatusinta oli juuri materiakeskeisyys: äitini ei saa paniikki- tai hyperventilaatiokohtausta nähdessään vaikkapa muovista ympyrää tai autonrengasta tai metallista pyöreää kelloa, ei pyöreässä sinänsä mitään pahaa ole; hän menee toltaan ainoastaan silloin, kun kyse on pyöreästä *lasisesta* muodosta. Pelko juontuu äitini lapsuudesta, kun hän kymmenvuotiaana löysi isänsä Jeremiaan kuolleen olohuoneen nojatuolista päässään lohenpunaiset, pyöreät vahvistamattomat hippilasit,

joita Jeremias piti silmiensä edessä 24/7 niin ettei äitini tänäkään päivänä tiedä, minkä väriset silmät hänen isällään oli... Jeremiaan aurinkolasipakkomielteen takana oli huolestuttavan pitkälle viety Grateful Dead -yhtyeen idolisointi (hän oli siis nk. »deadhead», tosin toiseen potenssiin viety), mikä edellytti tietynlaista veltoa hippifilosofiaa ja univormua, pyöreitä aurinkolaseja, leveitä lahkeita, afgaaniturkiksia, kylttejä joissa vastustettiin Vietnamin sotaa jne;»; hän asetti yhtyeen 60-luvun keskiöön, kirkkaaksi pisteeksi joka imi sisäänsä muut alakulttuurit, aatteet, musiikin.

07.15: kävelen keittiöön, joka makuuhuoneestani katsottuna sijaitsee heti oikealla väliseinän takana, ja kuivaan naamaani ovenrivassa roikkuneeseen teepaitaan, laitan kahvin tippumaan ja radion päälle, jatkan piripintainen lautasellinen metsämarja-jogurttia käsissäni olohuoneeseen, johon suuri nahkainen sohva ja televisio mahtuvat juuri ja juuri tässä 22 neliömetrin yksiossa. Television takana on kaksi suurta, verenpunaisten vahakangasverhojen reunustamaa ikkunaa. Jos aikoo katsoa televisiota, sälekaihtimet on pidettävä kiinni, tai muuten ei näe kuin mustia hahmoja keltaisen ja valkoisen udun seassa. Seison television edessä, tuijotan pihalle ja syön jogurttia. Myös keittiössä on ikkuna, pieni, heti astiakaapin vieressä. Ikkunasta näkee kerrostalokompleksin betoninharmaalle takapihalle, joka aina näyttää siltä kuin sille olisi vasta satanut, ja pyörien sekavan röykkiön, metallisen karjan joka tungeksii auringonpaisteessa vasten turkoosia roskienlajittelupistettä, jonka peltiseen aaltokattoon mustat ja ruskeat männyt pudottelevat napsuvaa sälää, tahmeita neulasia ja karkeita kaarnaleipiä, joista lähtee jumalaton ryminä, ja koska katos sijaitsee kolme metriä suoraan keittiöni alapuolella, kuulen peltikattoon putoavien puusärpeiden yhtäjaksoisen naksutuksen, enkä tahdo vieläkään, neljän vuoden jälkeen, tottua siihen (siksi radio), varsinkaan kaarnanpalasten kopsahduksiin, jotka kuulostavat siltä kuin joku koputtaisi hermostuneesti ikkunaan. Jogurttia noruu varpaille. On 15/5/13. Tämä tarkoittaa, että klo 09.00 Physicum D311a:ssa on luvassa tähtitiedettä: »Galaksit ja kosmologia», luennoitsijana prof. Tuomo Karjalainen, joka teoreettisen fysiikan prof. Algrenista poiketen käyttää rusetia löysän kravatin sijasta.

Poikkeuksellisesti tänään ei ole uintiharjoituksia, mikä tietää korvaavia harjoituksia sunnuntaille. Pyrkimykseni on harjoitella viisi kertaa viikossa ja kahdesti päivässä niin, että aamulla, ennen kuin pyöräilen Kumpulan Kampukselle, uin tunnin verran ja iltapäivällä luentojen jälkeen, jotka loppuvat päivästä riippuen kello 14 ja 16 välillä, kaksi tuntia. Valmentajamme Alfonso painottaa tämän rytmin orjallista vaalimista, hän kutsuu sitä sykkeeksi, eräänlaiseksi elämän hengitykseksi. Joidenkin muiden tapaamieni uimareiden mielestä, niiden jotka eivät kuulu ns. »Pro-ryhmäämme», ohjelma ei ole edes erityisen rankka, mutta monet tekevät sen virheen, että harjoittelevat kymmenestä *neljääntoista* kertaa viikossa, mikä tekee useita kymmeniä uintikilometrejä, eikä sellaiselle harjoittelumäärälle ole fysiologisia perusteita. On virheellistä olettaa, että mitä enemmän itseään rasittaa ja mitä pahemmalta harjoittelu tuntuu, sitä kehittävämpää se on. Tämänkaltainen harhautunut itsekuri saa monet lupaavat uimarit palamaan loppuun ennen kahdeksaatoista ikävuottaan, heidän ryhtinsä painuu, heidän luunsa heikkenevät, samoin polvet ja olkapää, heistä tulee kärtyysiä ja väärällä tavalla kilpailuhenkisiä, kunnes sitten, vaikka he kuinka pyristelisivät vastaan, puristaisivat rystyset valkoisina kiinni siitä haavekuvasta, joka heidät sai alun alkaen niin kunnianhimoisiksi ja kilpailuhenkisiksi; utureunainen kuva omasta nimestä tilastojen kärjessä, mutta tämä kuva rapistuu ja haalenee, tai sitten se katoaa muiden tavoitteiden ja velvoitteiden sekaan kuin ojaan unohdetut lastenvaunut, jotka ajan mittaa maatuvat näkyvistä, muuttuvat osaksi yleistä maaperää, mutaa ja oranssia lietettä; ei heillä sitten ole muuta mahdollisuutta kuin hyväksyä lämmin käsi, joka laskeutuu heidän rasittuneelle olalleen, kuulla myötätuntoinen ääni takanaan, joka sanoo: »Peter /Olivia hei, ihan oikeasti...», heistä tulee uintiopettajia, tai sitten he kyllästyvät koko touhuun, uimahalleihin ja kaikkeen mikä liittyy uimiseen ja tekevät jotain muuta, ja jos hyvin käy, eivät tyydy kohtaloonsa edes turhan katkerina.

07.32. Vielä on aikaa. Juon kahvini, minkä jälkeen menen suihkuun ja poljen Kumpulan Kampukselle, jonne kotoani on noin kahdeksan kilometrin matka.

Ilma pysyy aurinkoisena, taivas on haalean teen värinen. Kun on pyöräillyt viileän metsäpolun läpi, joka leikkaa matkasta toista kilometriä, on poljettava vielä nelisen kilometriä pyörätietä ennen kuin saapuu Kampukselle. Lämmin tuuli humisee korvissa. Erik Aholla (opiskelukaveri ja hyvä ystävä, johon tutustuin yläasteella), on sellainen taipumus, ettei hän kykene siirtymään Kampuksen sisätiloihin ennen kuin minä olen saapunut paikalle, ja koska Erikillä on Kumpulaan huomattavasti lyhyempi matka, tapaamme aina Physicumin portaiden luona, joilla Erik istuu valmiina laukku jalkojensa välissä, kalpeana ja unisena, maidonvalkea rasvainen tukka tuulen kurittamana sotkuna. Physicumin läheisyydessä alan erottaa kaukaista hälinää, jotain... Ensin sitä ei erota moottoritien kohinasta, mutta pian häly kirkastuu huudoiksi, parkaisuiksi. Lisään vauhtia ja saavun kumit vinkuen Physicumin edustalle, jossa törmään häiritsevään näkyyn: satoja hysteerisiä ihmisiä, he laukkaavat ympäriinsä, huitovat käsiään, tungeksivat toistensa välistä laajentunein eläimellisin silmin ja suut kauhistuneessa irvistyksessä. Kaaoksesta huolimatta Erik istuu kiviportailla rutiinilleen uskollisena, sininen laukku jalkojensa välissä, polvet yhdessä ja valkoiset likaiset tennarit kallellaan, hän istuu vaikka on jäädä näiden villien tallottavaksi.

En lukitse pyörääni enkä edes pane merkille mihin sen työnän, kun jo olen Erikin edessä alimmilla portailla muiden tönittävänä. Töykeitä olkatörmäyksiä, kyynärpäätaktikointia, sylkipärskeitä. Mitä perkelettä täällä tapahtuu?

Erik nousee seisomaan ja ottaa tukea porraskaitteesta ettei lentäisi naamalleen, kun suurikokoinen kosmologian opiskelija punaisessa tuulitakissa juoksee hänen ohitseensa, kompastuu valtavaan jalkoihinsa ja kierii portaita alas kuin tynnyri, jonka yli ihmiset ketterästi loikkivat. Ihmisten kirkuna yms. elämöinti on satunnaista ja omalla tavallaan ärsyttävää, samalla tavalla turhauttavan voimallista kun astuu suihkusta tullessaan paljaan legopalikan päälle. Erik riuhtaisee minut t-paidan kauluksesta aivan liki väsyneitä kasvojaan, hänen suunsa löyhkää kaakaolle kun hän murahtaa: »Helvetti, nyt rauhallisesti.»

»Mitä täällä tapahtuu», kysyn häkeltyneenä. Erik osoittaa

#nykyaika #aika #internet #munakoisot #bach
#pyörtyminen #tesla #zeitgeist #neuroosit
#kanaviillokki #kvanttifysiikka #huumeet #uiminen
#jung #sirkus #rahmaninov #morsetus #yksinäisyys
#musiikki #unet #sokeus #tanska #espanja #unkari
#liukumäet #kant #teatteri #purimräikät #post-it
#ravit #hevoset #filosofia #ocd #hcandersen
#mielenterveys #countrymusic #tähtitiede
#romanit #whitesnake

84.2

ISBN 978-951-0-42088-1

WWW.WSOY.FI

